

Caramelles de Salelles

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Salelles
Alçada: 296

Coordenades:

Latitud: 41.70158
Longitud: 1.78593
UTM Est (X): 398984
UTM Nord (Y): 4617356

Classificació

Número de fitxa 08098-353
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 04/02/2016 - 01:00

Descripció

Les Caramelles de Salelles, que es celebren per Pasqua Florida, es compten entre les més tradicionals i arrelades de la comarca del Bages. Actualment les cantades s'organitzen a través d'un grup batejat des dels anys 1980 com a Colla del Vi Bo. Al principi aquesta colla estava formada només per homes, però actualment compta amb una participació diversa que es va renovant. La festa comença el dissabte a la tarda

amb cantades per algunes cases dels afores i acaba al nucli de Salelles. Els camillaires van vestits amb camisa blanca, llacet vermell i barretina, i porten una cistella guarnida que van passant entre el públic per fer l'acapta. Primer canten els membres de la colla del Vi Bo; habitualment corrandes que fan referència a qüestions locals amb un to picant. Després és el torn dels més petits que, en colles de diferents edats, interpreten alguns balls tradicionals. El diumenge de Glòria continua la festa amb cantades a cal Quico i a d'altres punts de l'entorn, incloent-hi la benzinera i el poble de Guardiola. Durant la missa de la nit la coral de la parròquia fa una actuació. Finalment, el dia 1 de maig els camillaires de les diferents poblacions de l'entorn fan una trobada conjunta, cada any en una localitat diferent, que s'acaba amb un dinar de germanor.

Observacions:

Informació oral facilitada per Rosa Fargas Codina.

Història

Les Caramelles s'han de posar en relació amb les festes del cicle de primavera, que suposaven un esclat d'alegria popular en forma de cants i balls. La Pasqua i el Roser de Maig eren les principals festes d'aquest cicle. Les manifestacions més antigues de les caramelles tenen molta relació amb el culte del Roser, ja que el seu repertori principal eren el goigs dedicats a aquesta advocació. A la parròquia de Salelles ja existia una confraria del Roser l'any 1621, quan es va encarregar precisament la construcció de la capella del Roser, segons es desprèn del contracte. El rector n'era el prior i tenia diversos administradors. És ben probable, doncs, que l'origen de les caramelles de Salelles fos impulsat per aquesta confraria, però no en tenim gaires notícies concretes. Segons un document de la Seu de Manresa (VILAR et alii, 2003: 15-16) sembla que l'any 1594 al poble de Salelles uns manresans ja hi van cantar caramelles, acompanyats de flauta, tamborino i cornamusa. Això indicaria que la tradició de les caramelles ja estava introduïda en aquesta part del Bages. Habitualment, sol afirmar-se que les caramelles es troben molt arrelades a Salelles des de fa "més d'un segle". En aquesta època la colla de camillaires solia comptar amb uns trenta o quaranta homes que, amb la vestimenta típica, sortien a cantar el dissabte de Glòria. Cantaven els goigs de la Mare de Déu del Roser a l'església parroquial i, després, sortien a voltar per les masies del veïnat, cantant cançons d'al·leluia i madrigals a les donzelles.

A mitjan segle XX Isidre Vendrell Muntaner, veí del raval de les Ferreres i afeccionat a la història i les tradicions, hi va donar un nou impuls. Segons ell mateix explica (VENDRELL, 1949), el 1946 va introduir la modalitat que consistia en dedicar un himne particular a casa masia, glossant les virtuts dels propietaris o bé els encants de les filles de la casa. També Josep Pons Vendrell escrivia cançons. En aquesta època es ballava també el ball de cascavells (un ball estretament vinculat a les Caramelles); concretament en la versió de l'Ametlla de Merola. La melodia era la mateixa que la de Castellfollit del Boix. Els últims anys que es va ballar aquest ball van anar vinculats a l'acordionista de Guardiola Cristòfol Parrot. Després de 1952, però, les caramelles va deixar de fer-se durant força anys. El 1980 la tradició es va reprendre per part de la colla anomenada del Vi Bo i s'ha anat revitalitzant, de manera que ara compta de nou amb una bona participació del jovent de la contrada. El 1985 des del grup d'esplai de Salelles es van incorporar els balls que s'assajaven en col·laboració del Casal Cultural de Dansaires Manresans, posteriorment Grup de Dansa cor de Catalunya. Des del 1992 els dansaires de Salelles assagen ells mateixos els balls.

Bibliografia

Anònim (2013). Un segle de caramelles a Sant Salvador de Guardiola. Reculls de la Guíxola, núm. 1. Cercle Cultural La Guíxola.
BALLÚS, Glòria (2000). Guia de Festes del Bages. Centre d'Estudis del Bages, Manresa. P. 206.

PARROT ALSINA, Valentí; FARGAS TATJER, Valentí; FARRERAS OLLER, Angeleta; LLOBET VILA, Pere (1998). "Tradicions . Vells costums, jocs d'infants. Sant Salvador de Guardiola - Salelles". Quaderns de la Guíxola, núm. 7 (abril, 1998), pp. 52-57.

PIÑERO SUBIRANA, Jordi (2007). "El Roser: un culte ric i divers d'arrels ancestrals". El retaule del Roser de Salelles. Sant Salvador de Guardiola (Bages). Associació per al Museu Comarcal de Manresa. P. 31-42.

VENDRELL, Isidro (1949). "Las caramellas y su origen". Salellas, núm. 17. Any XIV. Abril 1949.

VILAR, Ramon; CRIVILLÉ, Josep; LÓPEZ ARCOS, Pilar; HERNÁNDEZ, Antoni J. (2003). El ball de cascavells. Ajuntament de Súria; Centre d'Estudis del Bages. P. 232.

